

Därför tycker jag att Sverige nu bör ansluta sig till euron

Dagens Nyheter den 12 december 2025

KOLUMN: Häromveckan publicerades den utredning om konsekvenserna av en svensk euroanslutning som jag lett på uppdrag av Stiftelsen Fritt Näringsliv. Rapporten består av tolv kapitel, åtta av ekonomer och fyra av statsvetare, som behandlar olika aspekter. Författarna står själva för sina analyser. Därutöver har jag skrivit en sammanfattning som även ger min egen syn på om Sverige bör övergå till euron.

Rapporten kan ses som en uppdatering av den EMU-utredning, med mig som ordförande, som gjordes 1996. Så mycket har hänt sedan dess och sedan folkomröstningen 2003 att en ny analys behövs.

Den största ekonomiska fördelen med ett euromedlemskap är att valutakursosäkerheten mot dagens euroländer skulle försvinna. Det främjar både handel och gränsöverskridande direktinvesteringar. Nyare forskning tyder på att dessa effekter är betydligt större än vad EMU-utredningen trodde. Därför bör också de positiva effekterna på inkomster och välfärd vara större.

Den främsta ekonomiska nackdelen med att byta valuta är att Sverige då inte längre har en egen penningpolitik och en växelkurs mot euron som kan stabilisera konjunkturen om den utvecklas på ett annat sätt än i övriga euroområdet. Men denna nackdel är i dag betydligt mindre än tidigare. Ett skäl är att den svenska konjunkturen blivit mer synkroniserad med euroländernas. Det betyder en högre sannolikhet för att Europeiska centralbankens, ECB:s, penningpolitik ska passa oss.

Finanspolitiken har vidare mycket större handlingsfrihet att motverka en avvikande svensk lågkonjunktur i dag än runt millennieskiftet. Det beror på den kraftiga förbättringen av våra offentliga finanser: Sverige har nu bland de lägsta statskulderna i EU. Det ger också goda möjligheter att hantera en situation då ECB:s ränteförändringar vid gemensamma störningar kan bli för kraftiga för oss till följd av att ekonomin är mer räntekänslig i Sverige än i dagens euroländer.

Kronan brukar falla i internationella kriser. Det har underlättat för den ekonomiska politiken när den vid efterfrågestörningar, som it-kraschen och den globala finanskrisen, inriktats på att hålla uppe konjunkturen. Men under inflationskrisen 2022–2023 försvårades inflationsbekämpningen. Eftersom geopolitisk turbulens kan antas göra sådana utbudsstörningar vanligare, ökar risken för att kronan vid ett euroutanförskap ska röra sig på ett destabiliserande sätt.

Det har också tillkommit andra ekonomiska aspekter än tidigare. Nya statskuldkriser kan uppstå i euroområdet. Då lär nya stödlån ges från Europeiska stabilitetsmekanismen, ESM, där Sverige blir medlem vid ett eurodeltagande. ECB riskerar att göra förluster på stödköp av krisländers statsobligationer. I båda fallen kan det vid ett euromedlemskap bli svenska kostnader. Samtidigt behöver sådana inte uppkomma om stöden, som under eurokrisen, villkoras med budgetsaneringar i

krisländerna. Hur som helst är vi under alla omständigheter starkt beroende av den ekonomiska utvecklingen i euroområdet.

En euroanslutning betyder vidare deltagande i EU:s bankunion, med bland annat gemensam hantering av fallande banker. Bankkriser i andra euroländer kan då innebära att svenska bankers avgifter till bankunionens gemensamma resolutionsfond går till att täcka bankförluster där. Å andra sidan kan vi få stöd från denna fond vid inhemska bankkriser. Sådana verkar osannolika i dag, men kan inte uteslutas i framtiden. Det ligger i sakens natur att bankkriser är svåra att förutse; kunde man det skulle de aldrig uppstå.

Sverige politiska inflytande inom EU i allmänna frågor tycks hittills inte ha blivit lidande av att vi stått utanför eurosamarbetet. Men risken för det ökar om allt fler EU-länder övergår till euron. Det verkar också klart att vårt inflytande på hur det gemensamma ekonomiskpolitiska regelsystemet – som gäller alla EU-länder – utvecklats och tillämpats blivit mindre därför att vi inte deltagit i valutaunionen. Framöver riskerar Sverige att inte få tillräckligt inflytande på utvecklingen mot en integrerad europeisk kapitalmarknad – en central fråga för Europas konkurrenskraft – om vi står utanför eurosamarbetet.

Euron är också ett politiskt projekt för att främja ”en allt fastare sammanslutning av de europeiska folken” genom mer av gemensamt beslutsfattande och mer av gemensam offentlig diskussion i syfte att bidra till mer samhörighet. Ett svenskt eurointräde skulle binda oss hårdare till EU-samarbetet och vara en signal om att vi vill bidra mer till europeisk politisk integration, vilket borde ha positiva effekter även på andra EU-länders vilja till det.

De olika konsekvenserna av ett eurointräde har helt olika dimensioner. Det finns inget vetenskapligt sätt att väga ihop dem i en ”totalräkning”. Varje helhetsbedömning beror på värderingar av vilken vikt som ska tillmätas olika aspekter. Den nya eurorapportens främsta bidrag är därför analyserna av dessa.

Min egen uppfattning är att argumenten för en euroanslutning över tid förstärkts i förhållande till argumenten emot och att fördelarna i dag överväger nackdelarna. Det beror på den stora vikt jag i dagens mer hotande geopolitiska situation lägger vid de politiska konsekvenserna och att balansen i de ekonomiska argumenten förskjutits i mer europositiv riktning.

Lars Calmfors